

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 15/2012

Klager: [REDACTED]

Klagen gjelder: Krav etter forskrift om særskilt kompensasjon
og forskrift om billighetserstatning

Beslutningsdato: 24. januar 2013

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften) og krav etter forskrift 2004-12.02 nr. 1563 om billighetserstatning.

██████████, født ██████████, heretter kalt skadelidte, deltok i NATO-tjeneste i ██████████ i ██████████. Han er utdannet jurist ved Universitet i Bergen i ██████████ og hadde etter endt utdanning ulike stillinger innen finansmarkedet.

Skadelidte opplyste å ha jobbet døgnet rundt i en periode på nittitallet og frem mot 2000. Han opplevde at han ikke lenger orket en slik livsstil og bestemte seg for å gjøre noe helt annet. Han gjennomførte derfor et offiserkurs i Forsvaret, og tjenestegjorde som ██████████ i det internasjonale hovedkvarteret (KFOR) i til sammen to kontingenter (tolv måneder) i perioden ██████████. Han opplevde at overgangen fra å være ██████████ i Norge til møtet med et gjennombombet, skittent, utrygt og hasardiøst Kosovo var enorm. Han mener selv hans negative utvikling må kunne baseres på de sterke inntrykk og opplevelser hans posisjon innebar.

Ved brev av 26. august 2011 ble det fremsatt krav om kompensasjon for psykiske og fysiske belastningsskader etter NATO-tjenesten. Statens pensjonskasse (SPK) startet innhenting av medisinsk dokumentasjon og spesialisterklæring fra Elisabeth Krohn i samsvar med mandat for kompensasjonsordningen.

Hun konkluderte med at skadelidte ikke har en PTSD, men at han fremstår med depressive symptomer, som igjen kompliseres av alkoholavhengighet. På bakgrunn av en helhetlig vurdering av skadelidte fant dr. Krohn det ikke sannsynlig at det er årsakssammenheng mellom tjenesten i ██████████ og skadelidtes aktuelle psykiske tilstand i dag. Den medisinske invaliditet ble fastsatt til skjønnsmessig 20 %.

I forbindelse med skadelidtes søknad om å få psykiske plager godkjent som yrkesskade, ble fremlagt spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Bjørn Brekke. Dr. Brekke fant at skadelidtes psykososiale fungering og yrkesmessige fungering etter Balkan-oppholdet skilte seg meget klart ut fra hans yrkeskarriere fra før Balkan-oppholdet. Heller ikke dr. Brekke fant at skadelidte oppfylte kriteriene for PTSD, men han fant at skadelidte har en del karakteristiske symptomer som en ser etter langvarig stress og belastning/faretruende hendelser og finner at det her er mer enn 50 % sannsynlighet for at det er sammenheng mellom de belastninger skadelidte var utsatt for under oppholdet på Balkan og den psykiske lidelse som ble utløst som en følge av disse belastningene.

Skadelidte har opplyst at han siden 2003 ikke hatt fast arbeid, men det er blitt gjort forsøk på å komme tilbake i arbeidslivet, blant annet gjennom tiltak fra NAV der han fikk betalt drosjekurs.

I 2005/2006 falt skadelidte over en bordkant, noe som førte til at det ble påvist to brudd i en ryggvirvel med mye smerter i lengre tid. Etter gradvis opptrening gav smertene seg, men han var sykemeldt i ett års tid i denne perioden.

Den 20. juli 2009 ble skadelidte påkjørt bakfra mens han kjørte drosje. Han fikk påvist smerter og stivhet i nakken og korsryggen, i tillegg til smerter i fingrene på venstre hånd. Han sliter også med økende konsentrasjonsvansker. Ulykken medførte at han fikk problemer med å fungere som drosjesjåfør, og han måtte gi seg litt ut i 2010. Han fikk godkjent denne skaden som yrkesskade, tidsbegrenset fra 20. juli 2009 til 20. juli 2010.

Skadelidte er nå innvilget 100 % uførepensjon med virkning fra 1. september 2012.

I vedtak datert 23. mai 2012 fra SPK ble det gitt avslag både etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning og etter forskrift om billighetserstatning.

For Klagenemnda møtte skadelidte sammen med sin advokat. Skadelidte gjorde rede for at han sliter med psykiske problemer, som gjør at han ikke makter å vende tilbake til arbeidslivet. Skadelidte føler at hans psykiske tilstand siden Balkan har vært varierende, men at han den siste tiden har fått større problemer.

2. Klagenemndas vurdering

Det legges innledningsvis til grunn at skadelidte lider av en psykisk lidelse og at han i dag er 100% ufør. Spørsmålet i saken er om skadelidte i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at den psykiske lidelsen springer ut av tjeneste i internasjonale operasjoner.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden skadelidte lider av, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er den skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes borte. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter: *«Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal bevisskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag.»*

Skadelidte har anført at den sakkyndige erklæringen fra dr Krohn har slike svakheter at nemnda ikke kan legge den til grunn.

Dr Krohn konkluderer med at det ikke foreligger en PTSD-diagnose hos skadelidte, til tross for at enkelte av diagnosekriteriene er innfridd. Det er heller ikke dokumentert noen følger virkninger i nær tid knyttet til oppholdet i [REDAKERT]. Dokumentasjonen fra tiden før tjenesten viser at skadelidte har slitt med psykiske lidelser i form av tvangstanker i ungdomstiden og depresjon på 90-tallet. Dr. Krohn uttaler at de symptomer skadelidte tidligere har hatt, er likt det symptom-bilde man nå ser. Hun finner derfor at hendelsene i forbindelse med tjenesten i [REDAKERT] ikke kan anses som årsak til hans psykiatriske tilstand i dag, og at hans psykiske tilstand kan forklares ut fra andre forhold. Hun mener at skadelidte ville fremstått med liknende psykisk lidelse, også dersom han ikke hadde deltatt i den internasjonale tjenesten.

I forbindelse med krav mot NAV om å få godkjent psykiske plager som yrkesskade, ble utarbeidet ytterligere en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Bjørn Brekke. Han fant heller ikke at skadelidte har en PTSD-lidelse, men at han sliter med langvarig depresjon. I

motsetning til dr. Krohn mener Brekke at det er sannsynlighetsovervekt for at det er sammenheng mellom de belastninger skadelidte var utsatt for under tjenesten på Balkan og den psykiske lidelse som ble utløst som følge av disse belastninger. Brekke legger til grunn at skadelidtes psykososiale og yrkesmessige fungering skiller seg meget klart ut fra hans yrkeskarriere fra før Balkan-oppholdet. På denne bakgrunn konkluderer han med årsakssammenheng.

Med bakgrunn i at dr Krohn og dr Brekke ser ulikt på situasjonen før og etter tjeneste og på den bakgrunn kommer til ulike konklusjoner, finner nemnda det påkrevet å gå detaljert inn i de foreliggende opplysninger om faktum fra perioden før og etter.

Skadelidte har vært sykemeldt i flere perioder på nittitallet. I tillegg til to langvarige sykemeldinger som følge av hjernerystelse og svimmelhetssyndrom i hhv 1992-1993 og 1995-1996, var han i 1994 sykemeldt med diagnosen depressiv tilstand/ neurose. Han var påny sykemeldt for følelse nedfor/ nedtrykt/ deprimert i 1996-1997, før han igjen gikk ut i sykemelding som følge av hjernerystelse i 1997. Han ble igjen sykemeldt for depressiv tilstand/ neurose i perioden 1997-1998. Det fremgår at han også ble sykemeldt for depressiv tilstand / neurose i 2003. Symptomene som den gang ble beskrevet, er sammenfallende med de symptomer skadelidte pr i dag oppbeærer, og beskrives som en opplevelse av energi- og følelsesmessig tomhet.

Brekke legger i sin sakkyndige erklæring til grunn at skadelidte hadde hatt en sammenhengende yrkeskarriere fra gjennomført gymnas og til han tjenestegjorde på Balkan. Ut fra den foreliggende dokumentasjon hadde skadelidte brudd i sin yrkeskarriere forut for tjenestegjøringen på Balkan.

Nemnda viser til at dr. Krohn og Brekke er relativt samstemte når de fastsetter hvilken lidelse skadelidte har. De ulike konklusjonene baserer seg derfor på en ulik vurdering av når symptomene hans oppsto. Etter nemndas vurdering hefter det svakheter ved Brekkes erklæring når han tillegger tjenesten så stor betydning for skadelidtes videre utvikling. Symptomene han oppbeærer før tjeneste fremstår som tilsvarende i dag, noe skadelidte selv belyste gjennom sin forklaring for nemnda, hvor han fremholdt at det var opplevelsen av nedstemthet og energifattig/ energiløs. Nemnda er av den oppfatning at skadelidte hadde en inngangsinvaliditet før tjenestegjøringen i form av depresjon og denne lidelsen hadde manifestert seg før utreisen. De symptomer han hadde før tjeneste er sammenfallende med de han har hatt etterpå.

Skadelidte hevder selv at han opplevde psykiske belastninger i umiddelbar tilknytning til tjenesten, mens han bodde i Frankrike og Spania. Dette er ikke nærmere dokumentert, og det er således ikke mulig å ta stilling til om disse plagene er sammenfallende med de han hadde så vel før som de han har hatt utover på 2000-tallet. Det foreligger ikke tidsnære journalnotater fra perioden NATO-tjenesten og det foreligger ingen objektiv tidsnær informasjon om at tjenesten

skal ha påført eller forverret skadelidtes allerede etablerte psykiske lidelse. Det er først i 2010 at skadelidtes plager blir knyttet opp mot traumatiske livshendelser fra [REDACTED].

Nemnda kan på denne bakgrunn ikke se at tjenesten har medført en markant endring i skadelidtes adferdsmønster eller aktivitetsnivå. Med bakgrunn i den foreliggende medisinske dokumentasjon sammenholdt med sakens øvrige opplysninger, er det etter nemndas vurdering ikke grunnlag for å konkludere med at de livspåkjenninger skadelidte har vært utsatt for under tjenesten er årsak til hans psykiske lidelse eller har forverret denne i en grad som tilsier ansvar. Det faktum at tjenesten i seg selv har vært belastende er ikke nok til å konstatere ansvar. Det er ikke fremkommet noen opplysninger som underbygger at NATO-tjenesten har hatt innvirkning på skadelidtes psykiske helse og medført at han er blitt ufør, ei heller med basis i en lempeligere vurdering av krav til bevis. Tvert imot fremstår det for nemnda som overveidende sannsynlig at skadelidtes diagnose har sin årsak i andre forhold enn tjenesten på Balkan og at diagnosen forelå forut for tjeneste. På denne bakgrunn blir hans krav om kompensasjon å avslå.

Nemnda har også vurdert om skadelidtes plager kvalifiserer til erstatning under billighetsforskriften, hvor kravene til bevis er lempeligere enn under kompensasjonsordningen. I fravær av noen indikasjon på årsakssammenheng mellom psykiske plager og tjeneste, er det heller ikke grunnlag for erstatning etter denne forskriften.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand for klageomgangen stort kr 47 500 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 20 timer. I tillegg er det fremsatt krav om dekning av reiseutgifter med kr 4 498. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda finner kravet høyt. Nemnda bemerker også at det er medgått betydelig tid til å diskutere møtetidspunkt med Sekretariatet, noe som normalt sett må anses som administrativt arbeid, som ikke uten videre kan faktureres som advokatsalær. Dette gjelder særlig når omfanget blir stort, slik som i nærværende sak, hvor fastsettelse av møtetidspunkt i seg selv har generert flere fakturerte timer. Nemnda finner likevel under tvil å ta hele kravet til følge i denne saken, men bemerker samtidig at dette ikke kan påregnes for fremtidige saker.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 19. februar 2013

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder